

Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanterinin (2-5 Yaş) Türkçeye Uyarlama Çalışması

Turkish Adaptation Study of Attachment Insecurity Screening Inventory (2-5 Ages)

Ayber Acar¹, Sema Soydan²

Makale Geçmişi

Geliş : 26 Aralık 2022
Düzeltilme : 4 Mayıs 2023
Kabul : 19 Haziran 2023
Çevrimiçi : 26 Ağustos 2023

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Article History

Received : 26 December 2022
Revised : 4 May 2023
Accepted : 19 June 2023
Online : 26 August 2023

Article Type

Research Article
Review Article

Öz: Bu araştırmanın amacı, Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanterinin Türkçe 'ye uyarlamasının geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığının ortaya konulmasıdır. Araştırmanın örneklemini, 2021-2022 eğitim öğretim yılında 540 anne oluşturmuştur. Çalışmaya dahil olan 250 ebeveynin çocukları 4, 290 ebeveynin çocukları ise 5 yaşındadır. Yapılan Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda, Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri'nin 3 faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine dair Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha=0,80$ olarak bulunmuştur. Ölçekte bulunan boyutların toplam korelasyon değerleri 0,224 ile 0,490 aralığında değişmektedir. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda, ölçeğin kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu anlaşılmıştır. Sonuçlar, uyarlaması yapılan ölçeğin, geçerli, güvenilir ve alanda kullanılabilir bir ölçek olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi çocuklar, Bağlanma güvensizliği, Geçerlik ve güvenirlik

Abstract: This study aims to determine whether the Turkish version of the Attachment Insecurity Screening Inventory is a valid and reliable measurement tool. The sample of the study consisted of 540 mothers in the 2021-2022 academic year. The children of 250 parents included in the study are 4, and the children of 290 parents are 5 years old. As a result of the Exploratory Factor Analysis, the 3-factor structure of was confirmed. The Cronbach Alpha reliability coefficient for the reliability of the scale was found to be $\alpha=0.80$. The total correlation values of the dimensions in the scale vary between 0.793 and 0.810. As a result of Confirmatory Factor Analysis, it was found that the scale had acceptable fit values. The results showed that the adapted scale is a scale that can be used as valid and reliable.

Keywords: Preschoolers, Attachment insecurity, Validity and reliability

DOI: 10.24130/eccdjecs.1967202372500

Başlıca Yazar: Ayber Acar

¹ KTO Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, ayber.acar@karatay.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2784-8098

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, sema.soydan@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0232-3818

SUMMARY

Introduction

Attachment is the emotional bond between the child and the primary caregiver, defined by Bowlby and developed by Ainsworth (Ainsworth, 1979). The relationship between the child and the caregiver is expressed as an emotional bond that is seen as the child's search for closeness to the caregiver, has continuity, becomes more prominent under stress, and has a consistent structure (Thompson, 2016). The child's attachment style will be structured as "secure" or "insecure" depending on the nature of early relationship experiences. According to access theory, children have an innate tendency both to use their parents as a refuge when distressed and to seek comfort and safe bases for exploration when there are no immediate environmental threats (Ainsworth, Blehar, Waters & Wall, 1978).

If the parent-child dyad can coordinate and balance their needs to explore their care needs, the child is likely to develop a secure attachment relationship (Bowlby, 1988). Child-mother attachment of mothers who have to respond consistently and sensitively to their children's deficits is classified as insecure/avoidant, insecure/anxious-ambivalent, and insecure disorganized (Adam, Gunnar & Tanaka, 2004). The insecure child-parent attachment shows binternalizingsing and expressed problembehavioriour (Hoeve et al., 2012). In addition, secure attachment to parents has been proven to significantly affect children's social-emotional development and mental health (Belsky & Cassidy, 1994; Colman & Thompson, 2002).

Based on this information, it is very important to evaluate attachment, which is very important in the development of children, and to determine attachment insecurity. In our country, there are only scales that determine the attachment status of 5-6-year-old children. In light of this information, it is thought that a measurement tool is needed for earlier, easier, and, faster detection of attachment insecurity. Therefore, in this study, it was aimed to adapt the parent-reported attachment insecurity scale, which was prepared to evaluate attachment insecurity in children aged 2-5 years, into Turkish and to conduct a validity and reliability study.

Method

Attachment insecurity screening inventory applications were conducted with 54 mothers in the 2021-2022 study year. The convenience sampling method was used to determine the sample of the study. The children of 250 parents included in the study were 4 years old, and the children of 290 mothers were 5 years old. 240 of the children were boys and 300 were girls. The attachment Insecurity Screening Scale is a Parent Report Questionnaire to assess attachment insecurity in preschool children aged 2-5 years. The attachment insecurity screening inventory, consisting of 20 items was with 6-point Likert type (1-never, 2-sometimes, 3-regularly, 4-frequently, 5-very often, 6-always), evaluates total attachment insecurity according to the items to which they belong. The avoidant, ambivalent/stable and disorganized attachment insecurity scale consists of 3 sub-dimensions. The approval of the ethics committee of the university was obtained before the

research data were collected. Participants were informed about the research and those who gave consent were voluntarily included in the study.

Results

The experts examined the items in the scale in terms of examining whether they were sufficient to measure the child's attachment insecurity and evaluated the attachment level of each item between 1 and 4 points. The average content validity index of the scale was calculated as 97% in the calculations made overall CGI values. This value was found to meet the inter-coder consistency criterion (Polit, Beck & Owen, 2007) determined by five experts for 90% and above. Corrections were made on the items in the scale in line with the expert opinions and the pilot application of the scale was carried out with 40 mothers with children in the 4-5 age group. While filling out the scale, mothers were asked to tick the items that they did not understand and did not find appropriate.

At the end of the application, factor analysis was performed on the data obtained according to the responses of 234 mothers to determine the construct validity of the scale. The resulting three-factor structure explained 45.94% of the variance. Considering that variance ratios ranging between 40% and 60% are accepted as the ideal ratio in factor analysis (Scherer, 1988), it can be said that the variance obtained in this study is sufficient. Cronbach's Alpha (α) was considered sufficient because it was above 0.70. Therefore, it can be said that the Screening Inventory measures 3-dimensional features. Considering the distribution of Attachment Insecurity Screening Inventory questions and item-total correlation values, the correlation values of the dimensions in our scale vary between 0,793 and 0,810. As a result of the evaluation of the effects between the sub-dimensions and the attachment insecurity screening inventory, the path coefficients of the three sub-dimensions of the inventory were found statistically significant ($p < 0.05$). There are low and medium-level positive and significant relationships between the scale and sub-dimensions ($p < 0,05$).

Conclusion and Discussion

Although there is a scale adaptation study to measure child-parent attachment in Turkey (Seven, 2006; Uluç, 2005), there is no measurement tool that will enable earlier, easier and faster determination of attachment insecurity. Therefore, in this study, a 20-item, three-dimensional attachment insecurity screening inventory was adapted to measure child attachment insecurity. The validity and reliability of the attachment insecurity screening scale were examined based on the data collected from mothers with children between the ages of 4 and 5. The results of this study show that the Attachment Insecurity Screening Inventory is a valid and reliable measurement tool for measuring attachment insecurity of 4-5-year-old children living in Turkey.

According to the analyses, the results of this study show that the attachment insecurity inventory is a reliable measurement tool that can be used to determine the insecurity of 4-5-year-old children. It is thought to form the basis for future research. Determinants and consequences of attachment insecurity.

GİRİŞ

Bowlby'nin tarafından tanımlanan ve Ainsworth tarafından geliştirilen bağlanma, çocuğun ebeveynine yakınlık kurma arayışı olarak kabul edilen, süreklilik arz eden, stres anında oldukça belirgin ve tutarlı bir yapıya sahip duygusal bağdır (Ainsworth, 1979; Thompson, 2016). İlk ilişkisel deneyimler sırasında, çocuk, daha sonraki yaşamdaki bağlanmaların temeli olan (Bowlby, 1982; Benoit, 2004) ve duygulanım düzenleme stratejilerini etkileyen içsel çalışma modelleri (yani, benliğin, başkalarının ve ilişkilerin zihinsel imajları) geliştirir (Shaver ve Mikulincer, 2002; Mikulincer Shaver ve Pereg, 2003; Schore ve Schore, 2008). Böylece çocuk, yaşamının 1. yılının sonunda bakıcılarına belirli bir bağlanma stili oluşturur (Bowlby, 1969). Çocuğun bağlanma stili, erken dönem ilişki deneyimlerinin niteliğine göre “güvenli” veya “güvensiz” olarak yapılandırılacaktır.

Bağlanma teorisine göre çocuklar, hem sıkıntılı olduklarında anne babalarını güvenli sığınak olarak kullanma hem de acil çevresel tehditler olmadığında keşfetmek için rahatlık ve güvenli üsler arama konusunda doğuştan gelen bir eğilime sahiptir (Ainsworth ve diğerleri, 1978; Bowlby, 1969). Bu kullanımların her ikisi de “güvenli temel” olgusunun birbiriyle ilişkili bileşenleridir. Ebeveyn-çocuk ikilisi bakım ihtiyaçlarını keşfetme ihtiyaçlarıyla ne kadar koordine edebilir ve dengeleyebilirse, çocuğun güvenli bir bağlanma ilişkisi geliştirmesi o kadar olasıdır (Bowlby, 1988). Çocuklarının sıkıntısına tutarlı ve duyarlı bir şekilde yanıt vermekte zorlanan annelerin, çocuk-anne bağlanması güvensiz/Kaçınmacı (Tip A), güvensiz/ kaygılı-kararsız (Tip B) ve güvensiz/kararsız ve ya dirençli (Tip C) olarak sınıflandırılmaktadır (Adam, Gunnar ve Tanaka, 2004; Pederson ve diğerleri, 1998). Bağlanmayla ilgili kaygı (yani, bireylerin ihtiyaç duyduklarında diğerlerinin mevcudiyeti konusunda endişe duyma ve reddedilmeye/terk edilmeye karşı duyarlı olma derecesi) ve kaçınma (yani, bireylerin diğerlerinden duygusal mesafeyi ve bağımsızlığı korumak için çaba gösterme derecesi) bağlanma güvensizliğini (kendinin ve/veya başkalarının olumsuz temsilleri) karakterize etmektedir (Brennan, Clark ve Shaver, 1998; Simpson, Rholes, Campbell ve Wilson, 2003). Güvensiz-Kararsız veya dirençli çocuklar (Tip C), tutarsız bir şekilde hassas olan bir ebeveyn yakınlığı korumak için güvensiz organize edilmiş bir strateji olan bağlanma davranışlarını en üst düzeye çıkarır. İhtiyaç anında bakım verenin yardım edeceğinden emin olamayan Güvensiz-Kararsız bağlanan çocuklar, anneleri odadan ayrıldığında yoğun protesto davranışları sergiler, anne odaya geri döndüğünde ise yatıştırılmaları çok zordur. Annenin çocuğu yatıştırma çabası sonuç vermez, hatta çocuk daha çok öfke yada anksiyete yaşayabilir. Ainsworth, Güvensiz-Kararsız bağlanan çocukların odadaki eşyalar ilgilenmek yerine anneye yapışmasını, annenin duyarsız yada tutarsız davranışları ile ilişkilendirmektedir. Güvensiz-Kaçınan çocuklar (Tip A), sürekli olarak duyarsız ve reddedici bir ebeveyn yakın olmak için güvensiz ama yine de organize bir strateji olan bağlanma davranışlarını

en aza indirmektedir. Çünkü Ainsworth'e göre Kaçınan Bağlanan çocuklar anneleri tarafından reddedilen, ihmal edilen ve talepleri öfke ile yanıtlandığından dolayı, anneleri odadan ayrıldığında ağlamayan, anneleri geri dönünce annesine ilgisiz davranarak oyununa devam eden, odaya yabancı biri gelince fazla ilgi göstermeyen çocuklardır (Ainsworth ve diğerleri, 1978). Güvensiz- Düzensiz çocuklar (Tip D), bakıcılarına yakın kalmak için organize bir stratejiye sahip değildir. Düzensiz veya kontrol edici bağlanma, korkutucu, düşmanca ve istismarcı (cezalandırıcı alt tip) veya korkmuş ve çaresiz (bakıcı alt tipi) aşırı derecede duyarsız bakıcılara bir tepki olarak kabul edilir. Bebeklik döneminde görünüşte hedefe yönelik olmayan ve yönünü şaşırılmış davranışlar sergilerler, yakınlık arama ve bakıcıya yaklaşmaktan korkma arasında bir çatışma yaşarlar. Kaçınma ve kararsızlık/direnme gibi güvensiz stratejilerin kombinasyonlarını gösterebilir veya okul öncesi çağında ebeveynlerine yanıt olarak kontrol stratejilerini kullanabilir. Bu kontrol edici davranışlar, ebeveynin davranışına rehberlik etmek için cezalandırıcı ve saldırgan veya bakım verici (ebeveynle aşırı ilgili ve besleyici olma) olabilir (Vallance, 2004). Anneleri odadan ayrıldığında dona kalır ve anne odaya tekrar girdiğinde ise davranışları öngörülemezdir (van Ijzendoorn ve diğerleri, 1999).

Bağlanma güvensizliği psikopatolojinin gelişimi için ciddi bir risk oluşturmaktadır. Yani güvensiz bir çocuk-ebeveyn bağlanması ilişkisinin hem içselleştirme (Brumariu ve Kerns, 2010; Colonesi ve diğerleri, 2011; Groh ve diğerleri, 2012; Madigan ve diğerleri, 2012) hem de problemlili davranış dışsallaştırma (Fearon ve diğerleri, 2010; Hoeve ve diğerleri, 2012) ile ilişkili olduğu gösterilmiştir. Ayrıca ebeveynlere güvenli bağlanmaların oluşumu, çocukların sosyal duygusal gelişimi ve zihinsel sağlığı üzerinde önemli bir etki olarak belgelenmiştir (Brumariu ve Kerns, 2010; Colman ve Thompson, 2002; Fearon ve diğerleri, 2010; Papalia, Olds ve Feldman, 2004; Seven, 2006; Türköz, 2007; Uluç ve Öktem, 2009). Çocukların gelişimleri üzerinde bu denli önemli olan bağlanmanın erken dönemde değerlendirilmesi ve bağlanma güvensizliklerinin tespit edilmesi çok önemlidir. Nitekim bağlanma güvensizliğinin etkili bir şekilde tedavi edilebileceğini gösteren çok sayıda ampirik kanıt da bulunmaktadır (Bakermans-Kranenburg ve diğerleri, 2003, 2005; Cornell ve Hamrin, 2008; Wimmer ve diğerleri, 2009; Zeanah ve diğerleri, 2005).

Ancak ülkemizde yetişkin bağlanmasını ölçen birçok ölçme aracı Türkçeye uyarlanmasına karşın (Günaydın, Selçuk, Sümer ve Uysal, 2005; Kırimer, Akça ve Sümer, 2014; Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal, 2005; Sümer, 2006; Sümer ve Güngör, 1999) 5 ve 6 yaş çocuklarının ebeveynine bağlanmasını ölçen sadece iki ölçme aracı bulunmaktadır ve bu ölçme araçları güvenli bağlanma örüntülerini ölçmektedir. Çocuklarda bağlanma temsillerinin değerlendirilmesinde kullanılan, 5-6 yaş çocuklarının Güvenli Yer Senaryolarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen "Oyuncak Öykü Tamamlama Testi" Uluç (2005) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 67-74 aylık çocuklara

uygulanan, Cassidy (1988) tarafından geliştirilmiş Tamamlanmamış Oyuncak Bebek Ailesi Hikâyeleri Ölçeği, Seven (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılmıştır. Ölçekte ailesi ile ilgili 6 hikâyenin çocuk tarafından tamamlanması istenmektedir. Hikâyeler aracılığıyla çocuğun bağlanma ile ilgili zihinsel göstergelerini dışa yansıtması beklenmektedir (Seven, 2010).

Hem Oyuncak Öykü Tamamlama Testi hem de Tamamlanmamış Oyuncak Bebek Ailesi Hikâyeleri zaman alıcıdır, yoğun eğitim gerektirir ve güvenli bağlanma örüntülerini ölçmektedir. Ayrıca ülkemizde sadece 5-6 yaş çocuklarının bağlanma durumlarını belirleyen ölçekler mevcuttur. Bu bilgiler ışığında uyarlamasını yaptığımız envanter var olan ölçeklerden farklı olarak güvensiz bağlanma örüntülerini ölçmektedir. Buna göre çocuklarda güvensiz/Kaçıncı, güvensiz/ kaygılı-kararsız ve güvensiz/kararsız ve ya dirençli güvensiz bağlanma alt boyutlarını belirlemeye yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda bağlanma güvensizliğinin daha erken dönemde, daha kolay ve hızlı tespiti için bir ölçme aracı ihtiyacı olduğunu, yapılacak olan araştırma ve uygulamalarda faydalanılabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada 2-5 yaş çocuklarında bağlanma güvensizliğini değerlendirmek için hazırlanan ebeveyn raporu olan Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanterinin Türkçe 'ye uyarlanması geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri uygulamaları 2021-2022 eğitim öğretim yılında 540 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini belirlemede uygun örnekleme tekniğinden faydalanılmıştır. Ebeveynlerin 358'ini anneler 182'sini babalar oluşturmuştur. Annelerin yaş ortalaması 33.4 (SD=3.5) ve babaların yaş ortalaması 39.1 (SD= 3.2) idi. Ebeveynlerin 77'si lisansüstü, 205'i lisans, 142'si lise ve 116'sı ilköğretim mezunu idi. Çalışmaya dahil olan 250 ebeveynin çocuğu 4 yaşında, 290 ebeveynin çocukları ise 5 yaşındadır. Çocukların 240'ı erkek, 300'ü kızdır.

Veri Toplama Aracı

Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri: 2-5 yaş, okul öncesi çocuklarda bağlanma güvensizliğini değerlendirmek için bir ebeveyn raporu envanteridir. AISI 2-5 yıllarının geçerliliği ve güvenilirliği genel bir örnekleme toplam 500 ebeveyn (N=500) katılmıştır. Genel popülasyon örnekleme (n=429) ve klinik örnekleme (n=71) incelenmiştir. Klinik örnekleme bağlanma güvensizliği tedavisi için video etkileşim rehberliği (Temel Güven Yönetimi) kullanarak bağlanma temelli bir müdahale (Colonna ve diğerleri, 2016) sunan terapistlerden oluşan bir grup uygulaması

olan, evlat edinilmiş ya da uzun süreli koruyucu bakıma yerleştirilmiş okul öncesi çocukları olan ebeveynlerden oluşmuştur. 5'li Likert tipi (1- asla 2 bazen, 3-sık sık, 4- çok sık, 5 Her zaman) 20 maddeden oluşan Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri toplam bağlanma güvensizliğini ait oldukları öğelere göre değerlendirmektedir. Kaçınmacı, kararsız/dirençli ve düzensiz bağlanma güvensizliğini olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. 3, 5, 9, 11, 14, 17, 19 maddeler ters kodlanmaktadır. AIST'nin madde havuzu (1) bağlanma üzerine son literatürü inceleyerek, (2) küçük çocuklarda bağlanmayı değerlendirmek için mevcut araçları inceleyerek ve (3) bağlanma temelli müdahale uygulayan terapistlerle görüşmeler yaparak oluşturulmuştur. Analizlerde yapı geçerliğini sağlamak için DFA yapılmış sonuçlarına göre üç faktörlü bir model oluşmuş, test edilen faktör modelinin verilere iyi düzeyde uyum sağladığını göstermiştir (SRMR=0.047 ve RMSEA=0.040, CFI=0.949). Eş zamanlı ölçüt geçerliliği incelenmiş olup Ölçeğin, Güçlü yönler ve zorluklar anketi (SDQ), Gözlenen Bağlanma ve Ebeveyn Duyarlılığı anketi (AQS) ile ilişkisi Pearson korelasyon testi ile değerlendirilmiştir. Bağlanma Güvensizliği tarama Envanterinin iki ölçüt ile ilişkisi de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.01$). Güvenirliğin sağlanmasında Cronbach' a iç tutarlılığı ($\alpha=81$) ve Guttman katsayıları ($\alpha= .82$) hesaplanmıştır. Envanterin genel ve klinik örneklemdeki çocuklar arasında iyi bir ayırım yaptığı ve okul öncesi çağındaki çocuklarda bağlanma güvensizliği için hızlı, güvenilir ve geçerli bir tarama aracı olduğu belirtilmektedir (Wissink ve diğerleri, 2016).

Verilerin Analizi

Yapı geçerliliği için faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi aynı yapıyı ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlar. Açıklayıcı ve doğrulayıcı olmak üzere iki faktör analizi yaklaşımı vardır. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) değişkenler arası ilişkileri baz alarak faktör bulmak için yapılırken; Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) değişkenler arası ilişkiye dair daha önce belirlenen bir hipotezi test etmeyi amaçlar (Büyüköztürk, 2014). Çalışmada, elde edilen veri setinde açıklayıcı faktör analizi için SPSS (25) Doğrulayıcı Faktör Analizi için AMOS (24) paket programı kullanılarak analiz yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla korelasyon matrisi incelenmiş ve katsayı değerlerinin çoğunun 0.30' dan büyük olması kriterine dikkat edilmiştir (Hair ve diğerleri, 1998). Değişkenler arasındaki korelasyonu incelemek amacıyla sorular arasındaki oluşturulan matrisin birim matris olup olmadığı test eden Bartlett küresellik testi kullanılmıştır (Bartlett, 1950). Bartlett küresellik testi, ölçme aracındaki değişkenlerden elde edilen korelasyon matrisinin birim matris olup olmadığını gösterir. Birim matrisle korelasyon matrisinin denk olmadığına ve ölçme aracının faktör analizine uygunluğuna Bartlett küresellik testinden elde edilen olasılık değerinin $p<0,05$ 'ten küçük değerde olmasına bakılarak karar verilir (Büyüköztürk, 2002). Ayrıca verilerin faktör analizine uygun olup

olmadığının değerlendirilmesinde elzem bir kriter olan korelasyon ve kısmi korelasyon katsayılarından faydalanılarak sağlanan ve örneklem yeterlilik ölçütü olan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri incelenmiştir. 0-1 arasında değer alan KMO değeri 0.5' ten büyük olması veri setinin, faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Cerney ve Kaiser, 1997). Uyarlanan ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için ilk olarak açılımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Faktörler belirlenirken temel bileşenler yöntemi temel alınan çalışmada, 1' den büyük özdeğer sayısı ile faktör seçim kriterleri de dikkate alınmıştır. Faktörleştirmede kullanılan temel eksenler, maksimum olabilirlik, çoklu gruplandırma ve temel bileşenler analizi gibi birçok yöntem vardır. Temel bileşenler analizi, değişken azaltma ve anlamlı kavramsal yapılara ulaşmayı amaçlayan ve uygulamada en sık ve yaygın kullanılan çok değişkenli istatistiktir (Büyüköztürk, 2014). Ortak faktör oluşmasına katkıda bulunan değişkenlerin belirginleşmesi sağlamak amacıyla varimax yöntemi ile faktör döndürme işlemi uygulanmıştır. Buna göre çalışmamızda varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Şöyle ki; Araştırmacıların uygulamada sıklıkla dik döndürme için varimax ya da quartimax; eğik döndürme için oblimin ya da promax tekniklerinden birini seçtikleri görülmektedir. Quartimax'in, varyansı çoğunu karşılayan genel bir faktörün olduğuna inanıldığı, varimax'in ise çok faktörlü yapının sözkonusu olduğu durumlarda daha uygun bir seçim olduğu söylenebilir (Rennie, 1997; Tabachnick ve Fidell, 2001). Buna göre çalışmamızda verimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ulaşılan faktörlerin, varsayımsal veya kuramsal faktör yapılarına uygunluk durumunu belirlemek adına doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır (Brown, 2015). DFA'da parametre kestirim yöntemi olarak güçlü en çok olabilirlik (Robust Maximum-Likelihood, MLR) yöntemi tercih edilmiştir (Brown, 2006). Maddeler arası ikili korelasyonlara bakılmış ve sorular arasındaki ilişkiler incelenerek benzer yapıdaki sorulardan alt boyutlar oluşturulmuştur (Tabachnick ve Fidell, 2001).

Etik İzin

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: KTO Karatay Üniversitesi İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı

Etik değerlendirme kararının tarihi: 22/03/2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-41901325-200-30549

BULGULAR

Türkçe Uyarlama çalışmaları:

Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri İngilizce bilen psikolojik danışma ve rehberlik, çocuk gelişimi alanlarından görev yapmakta olan üç uzman hoca tarafından Türkçe'ye çevirildikten sonra en uygun ifadeler seçilerek ölçeğin Türkçe formu oluşturulmuştur. Daha sonra Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanterinin Türkçe formu, ana dili Türkçe olan ve ölçeğin İngilizce halini bilmeyen bir dilbilim uzmanı tarafından yeniden İngilizceye çevrilmiştir. Dil geçerliliğini sağlamak amacıyla bu çeviri ile ölçeğin orijinal ifadeleri karşılaştırılmış ve ölçeğin Türkçe formu oluşturulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Yapı geçerliği

Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanterinin yapı geçerliğini ortaya koymak amacı ile 234 anneden elde edilen veriler ile faktör analizi yapılmıştır.

Tablo 1. Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri İçin Ortak Faktör Varyansları ve Faktör Yükleri

	Güvensizlik Tarama Envanteri		
	Kaçınma	Kararsızlık/ Direnç	Düzensizlik
Çocuğunuz ona dokunduğunuzda rahatlıyor ve olumlu tepki veriyor mu?	0,707		
Çocuğunuz size sarılmaktan hoşlanıyor mu?	0,753		
Çocuğunuz acı çekiyorsa, korkuyorsa veya üzülyorsa onu teselli etmenize izin veriyor mu?	0,674		
Çocuğunuz sorunlarıyla ilgili yardım istiyor mu?	0,587		
Siz ayrıldıktan sonra çocuğunuzun sizinle tekrar görüşmesi kolay olur mu?	0,627		
Çocuğunuz sizinle iletişim kurmaktan zevk alabiliyor mu?	0,772		
Çocuğunuz size kendiliğinden sarılıyor veya kucaklıyor mu?	0,704		
Çocuğunuz sizin yanınızda mutlu ve oyun oynuyor mu?	0,698		
Çocuğunuz aşırı derecede uysal ve itaatkâr mı?		0,632	
Çocuğunuz size yapışıyor mu?		0,574	
Çocuğunuz üzgün veya hasta olduğunuzda aşırı endişeleniyor mu?		0,519	
Çocuğunuzdan kısa süreliğine ayrıldığınızda aşırı duygusal olur mu?		0,724	
Çocuğunuz kucacağınızdayken birden kendini yere bırakıp tekrar kucacağımıza gelmek ister mi?		0,643	
Çocuğunuz siz onun etrafında ya da evin içinde bir şeyler yaparken sizi yakinen takip eder mi?		0,483	
Çocuğunuz yaptığı her şeyde sizin tarafınızdan onay bekliyor mu?		0,503	
Çocuğunuz sizi istediğini yapmaya zorluyor mu?			0,676
Çocuğunuz sizinle oynarken kontrolü elinde tutuyor mu?			0,448
Çocuğunuz işler beklediği gibi gitmezse sizinle tartışıyor mu?			0,74
Çocuğunuz her şeye kendisi karar vermeye aşırı derecede kararlı mı?			0,641
Çocuğunuz size çabuk kızır mı?			0,694
Öz değer	4,116	2,603	2,469
Açıklanan Varyans Oranı	20,579	13,015	12,346
Cronbachs'Alpha	0,847	0,713	0,7
Toplam Açıklanan Varyans Oranı= 45,940			
Kaiser Meyer Olkin (KMO) = 0,856			
Bartlett sınaması değeri=2900,364 p=0,001 **			
Toplam Cronbachs'Alpha (α)=0,805			

p* $<$ 0,05; p** $<$ 0,01

KMO testi, dağılımın faktör analizi için ideal düzeyde olduğunu yada olmadığını belirlemek adına yapılmaktadır. Buna göre, 0,80 – 0,90 aralığındaki değerler çok iyi olarak yorumlanmaktadır (Akgül & Osman Çevik, 2003). Bu çalışmada belirlenen KMO testi değerinin çok iyi düzeydedir. Yapılan Barlett testi sonucunda 2900,364 ($p < 0,05$) değeri bulunmuştur. Bu değer yapılan değişkenin evren parametresinde çok değişkenli bir yapıda olduğunu ispatlamaktadır. Bu araştırmada, faktör sayısına herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir. Öz değeri 1 veya 1'den daha büyük olan faktörler önemli faktörler olarak uygun görülmüştür (Büyüköztürk, 2002). Elde edilen bu üç faktörlü yapı, varyansın %45,94'ünü açıklamıştır. Birinci faktör, varyansa %20.57, ikinci faktör %13.01, üçüncü faktör %12,34 katkı sağlamıştır. Faktör analizinde %40 - %60 arasında değişkenlik gösteren varyans oranlarının istenen formda olduğu kabul edilmektedir (Scherer, 1988). Bu durum göz önüne alındığında bu araştırmada elde edilen %46'lık varyans oranı istenen seviyededir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi Kaçınma alt boyutunda bulunan soruların faktör yükleri incelendiğinde 0,587 ile 0,772 aralığında, Kararsızlık/Direnç alt boyutunda bulunan soruların faktör yüklerinin ise 0,483 ile 0,724 aralığında ve Düzensizlik alt boyutunda bulunan soruların faktör yükleri ise 0,448 ile 0,740 aralığında değişim göstermektedir. Cronbachs'Alpha (α) değeri 0,70'in üzerinde bulunduğu için yeterli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla Güvensizlik Tarama Envanterine ait 3 boyut ayrı özellikleri ölçtükleri söylenebilir. Bu sonuçlara göre meydana getirdiğimiz anket güvenilir bir ölçme aracıdır (Özdamar, 2002; Tavakol ve Dennick, 2011).

Tablo 2. Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri Sorularının Dağılımı ve Madde-Toplam Korelasyon Değerleri

	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman	Madde-Toplam Korelasyon
Soru 3	4 (%1)	19 (%3)	67 (%12)	187 (%34)	267 (%49)	0,476
Soru 5	7 (%1)	5 (%1)	37 (%7)	99 (%18)	396 (%73)	0,461
Soru 8	4 (%1)	30 (%6)	63 (%12)	158 (%29)	289 (%53)	0,399
Soru 9	7 (%1)	37 (%7)	79 (%15)	188 (%35)	233 (%43)	0,43
Soru 11	10 (%2)	40 (%7)	104 (%19)	147 (%27)	243 (%45)	0,411
Soru 14	8 (%1)	10 (%2)	42 (%8)	165 (%30)	319 (%59)	0,44
Soru 17	6 (%1)	33 (%6)	56 (%10)	135 (%25)	314 (%58)	0,434
Soru 19	6 (%1)	5 (%1)	29 (%5)	151 (%28)	353 (%65)	0,387
Soru 2	65 (%12)	156 (%29)	156 (%29)	104 (%19)	63 (%12)	0,224
Soru 6	72 (%13)	157 (%29)	109 (%20)	108 (%20)	98 (%18)	0,49
Soru 10	18 (%3)	101 (%19)	147 (%27)	142 (%26)	136 (%25)	0,47
Soru 13	50 (%9)	151 (%28)	126 (%23)	128 (%24)	89 (%16)	0,399
Soru 15	142 (%26)	171 (%31)	106 (%19)	74 (%14)	51 (%9)	0,372
Soru 16	25 (%5)	75 (%14)	132 (%24)	164 (%30)	148 (%27)	0,378
Soru 20	21 (%4)	95 (%17)	139 (%26)	174 (%32)	115 (%21)	0,316
Soru 1	41 (%8)	147 (%27)	126 (%23)	137 (%25)	93 (%17)	0,231
Soru 4	18 (%3)	82 (%15)	158 (%29)	172 (%32)	114 (%21)	0,363
Soru 7	40 (%7)	131 (%24)	156 (%29)	150 (%28)	67 (%12)	0,314
Soru 12	24 (%4)	117 (%22)	170 (%31)	137 (%25)	96 (%18)	0,37
Soru 18	70 (%13)	204 (%38)	147 (%27)	84 (%15)	39 (%7)	0,31

Madde toplam korelasyonunun yorumlanmasında değerin 0,40'ın altında olması ölçme gücünün yeterli olmadığını göstermekte, 0,40 üzerinde değer alan maddelerin ölçülecek olan özelliği ayırt etme bakımından istenen düzeyde olduğu kabul edilmektedir (Erkuş, 2003). Madde-toplam korelasyonları test madde puanları ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar. Madde toplam puan korelasyon katsayılarının ortalaması testin güvenilirliğini verir. Korelasyon katsayısı eğer 0,20'nin altında ise (örneklem eksikliğinden olabilir) bu maddelerde ciddi sorun var demektir. 0,2-0,3 çıkan korelasyonlar varsa bu maddeler eğer ciddi öneme sahipse testte kalırlar. Madde toplam puan korelasyonu negatif çıkmışsa (yanlış kodlama, tersine çevirmeme, kasıtlı cevaplamama gibi) bu maddeler ölçekten çıkarılmalıdır (Büyüköztürk, 2010). Bu kriter göz önüne alındığında ölçekte bulunan alt boyutların toplam korelasyon değerleri 0,224 ile 0,490 aralığında değişmektedir ve Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri sorularda herhangi bir azaltma yapmaya gerek olmamaktadır.

Oluşturulan modelin, ilk yapılan analizi sonucunda, uyum iyiliği değerlerinin beklenen sınırlar içinde olmamasından dolayı, iyileştirme (modifikasyon) indeksleri hesaplanarak gerekli birleştirme ve düzenlemeler yapılmıştır. Yapısal Eşitlik Modelleri (YEM) gözlenen değişkenler (Sorular) ve örtük değişkenler (Boyut(lar)) arasındaki nedensel ve korelasyon ilişkilerinin bir arada bulunduğu modellerin test edilmesi için kullanılan istatistiksel bir teknik olup bağımlılık ilişkilerini tahmin etmek için, varyans, kovaryans analizleri, faktör analizi ve çoklu regresyon gibi analizlerin birleşmesiyle meydana gelen çok değişkenli bir yöntemdir (Tüfekçi ve Tüfekçi, 2006).

Bağımsız değişkenler arasında güçlü ilişkilerin olmasına bağlantı (collinearity) veya çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) sorununa yol açmaktadır (Orhunbilge, 2000; Gujarati, 1995). Tam çoklu doğrusal bağlantı durumunda regresyon katsayıları belirsiz ve bu katsayıların standart hataları sonsuz olmaktadır. Çoklu doğrusal bağlantı halinde regresyon katsayılarının varyans ve kovaryansları artmaktadır. Çoklu bağlantı sorunundan kurtulmak için bağlantılı olan sorulardan birini çıkarılması veya birbirleriyle ilişkili olan iki değişkenin tek bir değişken olarak değerlendirilmesi gerekir. Fakat modelden yanlış bir değişkenin çıkartılması, modelin hatalı tanımlanmasına (specification error) yol açacaktır. YEM modellerinde sorular arasında modifikasyon indislerine göre kovaryans bağlantıları kurularak bu sorun çözülebilmektedir (Myers, 1990; Gujarati, 1995). Teorik olarak gerekli, modele yüksek katkı sağlayacak olan iyileştirme ve düzenlemeler yapıldıktan sonra değişkenlerin alt boyutlarının birbiri ile olan uyum indeksleri dikkate alınarak, alt boyutlar birbirleriyle bağdaştırılarak birleştirmeler yapılmıştır.

Çalışmamızda Kaçınma boyutunda 8-9, 8-17 ve 16-19 sorular arasında ve Kararsızlık/Direnç boyutunda 2-13 sorular arasında yüksek ilişkiler saptanmış ve açıklayıcı faktör analizi sonucunda

Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri uygun sonuçlar verdiği için bu sorular çıkartılmayıp modifikasyon indeksi değerlerine göre kovaryans bağlantıları oluşturulmuştur. Oluşturulan modelin uygun sonuçlar ortaya koyduğu Tablo 3'te ortaya konulmuştur.

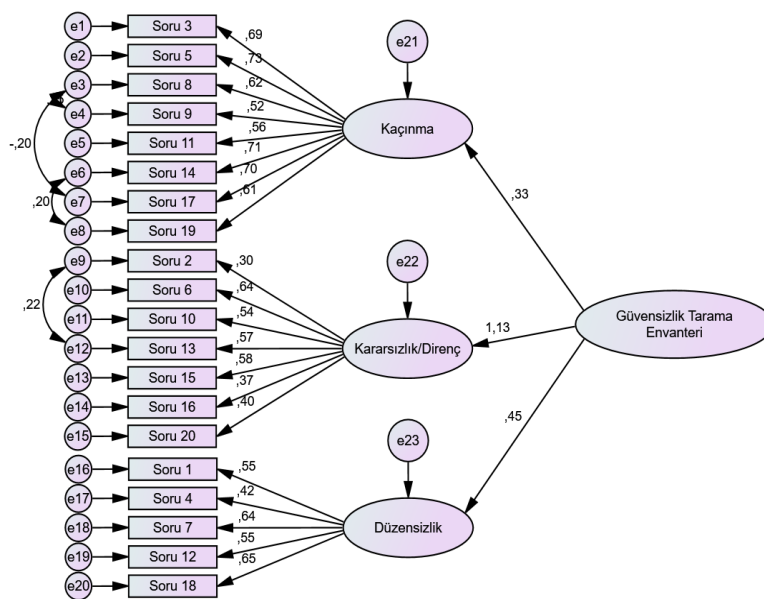
Sağlanan modelde ($\chi^2=472,268$ $df=163$) Güvensizlik Tarama Envanterine ait üç alt boyut bulunmaktadır. Ki-kare/ serbestlik derecesi (χ^2/df), tahmini hatalarının ortalamasının kare kökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA), iyilik uyum indeksi (Goodness of Fit Index, GFI), karşılaştırmalı uyum indeksi (Comparative Fit Index, CFI), fazlalık uyum indeksi (Incremental Fit Index, IFI) standartlaştırılmış hata karelerinin ortalamalarının kare kökü (Standardized Root Mean Square Residual, SRMR), uyum indeksleri oluşturulan modelin ideal formda uyumlu olduğu Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri Modelinin Uyumuna İlişkin İstatistiksel Değerler

Ölçüm	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Modelin Uyum İndeksi Değerleri
(χ^2/sd)	≤ 3	$\leq 4-5$	2,897 **
RMSEA	$\leq 0,05$	0,06-0,08	0,059 *
SRMR	$\leq 0,05$	0,06-0,08	0,068 *
IF	$\geq 0,95$	0,94-0,90	0,901 *
CFI	$\geq 0,95$	0,94-0,90	0,902 *
GFI	$\geq 0,90$	0,89-0,85	0,921 **
TLI	$\geq 0,95$	0,94-0,90	0,900 *

* Kabul edilebilir uyum; ** iyi uyum

Tablo incelendiğinde, modelin genel olarak kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu görülmektedir (Browne ve Cudeck, 1993; Kline, 2011). Test edilen model Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri Modeli

Model oluşturulduktan sonra soruların boyutlar üzerindeki etkisi Tablo 4'te, boyutların ölçek üzerindeki etkisi Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 4. Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri için Sorular ile Alt Boyutlar Arasındaki Etkilerin Değerlendirilmesi

Test Edilen Yol			Standardize edilmiş Tahmin (β)	Tahmin (β)	Standard Hata	Kritik Değer	<i>p</i>
Soru 3	←	Kaçınma	0,69	1,036	0,082	12,592	0,001 **
Soru 5	←	Kaçınma	0,734	0,977	0,075	13,117	0,001 **
Soru 8	←	Kaçınma	0,622	1	-	-	-
Soru 9	←	Kaçınma	0,517	0,878	0,075	11,671	0,001 **
Soru 11	←	Kaçınma	0,564	1,026	0,095	10,836	0,001 **
Soru 14	←	Kaçınma	0,713	1,028	0,08	12,811	0,001 **
Soru 17	←	Kaçınma	0,699	1,167	0,099	11,768	0,001 **
Soru 19	←	Kaçınma	0,608	0,779	0,069	11,367	0,001 **
Soru 2	←	Kararsızlık/Direnç	0,305	0,491	0,087	5,622	0,001 **
Soru 6	←	Kararsızlık/Direnç	0,64	1,144	0,115	9,98	0,001 **
Soru 10	←	Kararsızlık/Direnç	0,539	0,84	0,093	9,019	0,001 **
Soru 13	←	Kararsızlık/Direnç	0,567	0,951	0,102	9,308	0,001 **
Soru 15	←	Kararsızlık/Direnç	0,581	1	-	-	-
Soru 16	←	Kararsızlık/Direnç	0,375	0,612	0,089	6,853	0,001 **
Soru 20	←	Kararsızlık/Direnç	0,405	0,615	0,084	7,297	0,001 **
Soru 1	←	Düzensizlik	0,55	1,092	0,125	8,705	0,001 **
Soru 4	←	Düzensizlik	0,418	0,735	0,102	7,222	0,001 **
Soru 7	←	Düzensizlik	0,637	1,175	0,125	9,396	0,001 **
Soru 12	←	Düzensizlik	0,547	1	-	-	-
Soru 18	←	Düzensizlik	0,646	1,161	0,123	9,453	0,001 **

*p**<0,05; *p***<0,01

Tablo 4'e göre, alt boyutların 20 soru üzerindeki yol katsayılarının her biri istatistiksel açıdan anlamlıdır (*p*<0,05). Tüm alt boyutlar sorular üzerinde yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı etkiye sahiptir.

Tablo 5. Alt Boyutlar ile Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri Arasındaki Etkilerin Değerlendirilmesi

Test Edilen Yol			Standardize edilmiş Tahmin (β)	Tahmin (β)	Standard Hata	Kritik Değer	<i>p</i>
Kaçınma	←	Güvensizlik Tarama Envanteri	0,327	0,226	0,083	2,741	0,006 **
Kararsızlık/Direnç	←	Güvensizlik Tarama Envanteri	1,127	1	-	-	-
Düzensizlik	←	Güvensizlik Tarama Envanteri	0,455	0,336	0,121	2,79	0,005 **

*p**<0,05; *p***<0,01

Tablo 5 incelendiğinde, Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri üç alt boyut üzerindeki yol katsayılarının her biri istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0,05$).

Tablo 6. Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri Betimleyici İstatistikleri

	Ort. \pm SS	(Min.; Maks.)	Madde Sayısı	1	2	3
Kaçınma	34,62 \pm 4,964	(8; 40)	8			
Kararsızlık/ Direnç	22,11 \pm 5,120	(7; 35)	7	0,308**		
Düzensizlik	15,79 \pm 3,791	(5; 25)	5	0,159**	0,315**	
Güvensizlik Tarama Envanteri	72,51 \pm 9,954	(31; 100)	20	0,718**	0,788**	0,622**

$p < 0,05$; $p < 0,01$

Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri toplam puan 31 ile 100 puan arasında değer almaktadır. Bu çalışma ortalaması 72,51 \pm 9,954 puan olarak bulunmuştur. Kararsızlık/Direnç alt boyutu 0 ile 40 puan arasında değer almaktadır. Bu çalışma ortalaması 34,62 \pm 4,964 puan olarak bulunmuştur. Kararsızlık/Direnç alt boyutu 7 ile 35 puan arasında değer almaktadır. Bu çalışma ortalaması 22,11 \pm 5,120 puan olarak bulunmuştur. Düzensizlik alt boyutu 5 ile 25 puan arasında değer almaktadır. Bu çalışma ortalaması 15,79 \pm 3,791 puan olarak bulunmuştur. Ölçek ve alt boyutları arasında orta ve düşük düzeyde, pozitif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p < 0,05$).

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Türkiye’de çocuk-ebeveyn bağlanmasını ölçmeye yönelik ölçek uyarlama (Seven, 2006; Uluç, 2005) çalışmaları olmasına karşın bağlanma güvensizliğinin daha erken dönemde ve daha kolay ve hızlı tespit edilmesini sağlayacak bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada çocuk bağlanma güvensizliğini ölçmeye yönelik 20 madde ve üç boyuttan oluşan Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri’nin uyarlama çalışması yapılmıştır. Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri’nin geçerlik ve güvenilirliği 4-5 yaş aralığında çocuğu bulunan annelerden toplanan verilere dayalı olarak incelenmiştir. Bu çalışmanın sonuçları, Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri’nin Türkiye’de yaşayan 4-5 yaşındaki çocukların bağlanma güvensizliklerini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi sonrasında Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri’nin üç alt boyuttan meydana gelen bir yapı elde edilmiştir. Kaçınma alt boyutu 3, 5, 8, 9, 11, 14, 17 ve 19. sorulardan, Kararsızlık/Direnç alt boyutu 2, 6, 10, 13, 15, 16 ve 20. sorulardan ve Düzensizlik alt boyutu 1, 4, 7, 12 ve 18. sorulardan oluşmaktadır. Elde edilen bu üç faktörlü yapı, varyansın %45,94’ünü açıklamıştır. Birinci faktör, varyansa %20,57, ikinci faktör %13,01, üçüncü faktör %12,34 katkı sağlamıştır. Kaçınma boyutunda bulunan soruların faktör yükleri 0,587 ile 0,772

aralığında, Kararsızlık/Direnç boyutunda bulunan soruların faktör yükleri ise 0,483 ile 0,724 aralığında ve Düzensizlik boyutunda bulunan soruların faktör yüklerinin ise 0,448 ile 0,740 aralığında değişim göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirliğine dair Cronbach Alpha katsayısı $\alpha=0,80$ olarak belirlenmiştir. Ölçekte bulunan boyutların toplam korelasyon değerleri 0,224 ile 0,490 aralığında değişmektedir. Ölçek ve alt boyutlar arasında orta ve düşük düzey pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda $\chi^2=472,268$, RMSEA=0.059, SRMR=0.068, CFI=0.902 ve TLI=0.900 ile kabul edilebilir uyum değerlerine ulaşılmıştır. Bu da geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın sonuçları, bağlanma güvensizlik envanterinin 4-5 yaş çocuklarının bağlanma güvensizliklerini belirlemede kullanılabilecek güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Mevcut çalışmada uyarlanan Bağlanma Güvensizliği Tarama Envanteri'nin 4-5 yaş çocukların bağlanma güvensizliklerini erken ve kolay tespitinde önemli bir ilk adımdır ve bu ölçeğin bağlanma güvensizliklerinin belirleyicilerini ve sonuçlarını inceleyen gelecekteki çalışmalara temel oluşturacağını düşünmektedir.

KAYNAKÇA

- Adam, E., Gunnar, M., & Tanaka, A. (2004). Adult attachment, parent emotion, and observed parenting behavior: Mediator and moderator models. *Child Development*, 75(1), 110–122. doi:10.1111/j.1467- 8624.2004.00657.x
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., and Wall, S. (1978). *Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Akgül, A. & Çevik, Ç. (2003). *İstatistiksel Analiz Teknikleri*. Emek Ofset Baskı, s.104.
- Ainsworth M. D. (1979). Infant-mother attachment. *Am J Psychol*, 34(10): 932-37.
- Bakermans-Kranenburg, M. J., Van IJzendoorn, M. H., & Juffer, F. (2003). Less is more: a meta-analysis of sensitivity and attachment interventions in early childhood. *Psychological Bulletin*, 129, 195–215.
- Bakermans-Kranenburg, M. J., Van IJzendoorn, M. H., & Juffer, F. (2005). Disorganized infant attachment and preventive interventions: a review and meta-analysis. *Infant Mental Health Journal*, 26, 191–216.
- Bartlett, M. S., (1950). *Tests of significance in factor analysis*. British J. Psych. (Statistical Section) 3, 77–85.
- Benoit, D. (2004). Infant-parent attachment: definition, types, antecedents, measurement, and outcome. *Paediatr. Child Health* 9, 541–545. doi: 10.1093/pch/9.8.541
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *Am. J. Orthopsychiatry* 52, 664–678. doi 10.1111/j.1939-0025.1982.tb01456.x
- Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). *Self-report measurement of adult romantic attachment: An integrative overview*. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46–76). New York, NY: Guilford.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss Volume I: Attachment*. New York, NY: Basic Books.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. Guilford publications
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of assessing model fit*. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (ss. 136–162). Newbury Park, CA: Sage.
- Brumariu, L. E., & Kerns, K. A. (2010). Parent–child attachment and internalizing symptoms in childhood and adolescence: a review of empirical findings and future directions. *Development & Psychopathology*, 22, 177–203.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 32(2), 470-483.
- Cerny, B. A., & Kaiser, H. F. (1977). A study of a measure of sampling adequacy for factor-analytic correlation matrices. *Multivariate behavioral research*, 12(1), 43-47.
- Colman, R. A., & Thompson, R. A. (2002). Attachment security and the problem-solving behaviors of mothers and children. *Merrill-Palmer Quarterly*, 48(4), 337-359.
- Colonesi, C., Draijer, E. M., Stams, G. J. J. M., Van der Bruggen, C. O., Bögels, S. M., & Noom, M. J. (2011). The relation between insecure attachment and child anxiety: a meta-analytic review. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 40, 630–645.
- Cornell, T., & Hamrin, V. (2008). Clinical interventions for children with attachment problems. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 21, 35–47.

- Fearon, R. P., Bakermans-Kranenburg, M. J., van IJzendoorn, M. H., Lapsley, A. M., & Roisman, G. I. (2010). The significance of insecure attachment and disorganization in the development of children's externalizing behavior: A meta-analytic study. *Child Development, 81*(2), 435–456. doi:10.1111/j.1467-8624.2009.01405.x
- Goldberg, S., Muir R., & Kerr, J. (Eds.) (2013). *Attachment theory: Social development, and clinical perspectives*. London: Routledge.
- Groh, A. M., Roisman, G. I., Van IJzendoorn, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Fearon, P. (2012). The significance of insecure and disorganized attachment for children's internalizing symptoms: a meta-analytic study. *Child Development, 83*, 591–610.
- Gujarati, D. N. (1995); *Basic Econometrics, 3rd Ed.*, McGraw-Hill, New York
- Günaydın, G., Selçuk, E., Sümer, N., & Uysal, A. (2005). Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formunun psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları, 8*, 13-23.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1998). *Multivariate Data Analysis*, 5th ed. Prentice Hall
- Kırimer, F., Akça, E., & Sümer, N. (2014). Orta çocuklukta anneye kaygılı ve kaçınan bağlanma: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II Orta Çocukluk Dönemi Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Türk Psikoloji Yazıları, 17*(33), 45–57.
- Kline, R. B. (2011). *Principle and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). New York, NY: Guilford.
- Myers, R. H. (1990); *Classical and Modern Regression with Applications, Massachusetts*: PWS-Kent Publishing Company, Boston.
- Mikulincer, M., Shaver, P. R., & Pereg, D. (2003). Attachment theory and affect regulation: the dynamics, development, and cognitive consequences of attachment-related strategies. *Motiv. Emot. 27*, 77–102. doi: 10.1023/A:1024515519160
- Neyran, O. (2000). *Uygulamalı Regresyon ve Korelasyon Analizi*, 2. Baskı, İstanbul, 12.
- Özdamar, K. (2002). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Papalia, D.E., Olds S.W. & Feldman, R.D. (2004). *A child's world*. New York, NY: The McGraw-Hill Companies.
- Pederson, D. R., Gleason, K. E., Moran, G., & Bento, S. (1998). Maternal attachment representations, maternal sensitivity, and the infant-mother attachment relationship. *Developmental Psychology, 34*(5), 925–933. doi:10.1037/0012-1649.34.5.925
- Polit, D. F., Beck, C. T., & Owen, S. V. (2007). Is the CVI an acceptable indicator of content validity? Appraisal and recommendations. *Research In Nursing & Health, 30*(4), 459-467. doi 10.1002/nur.20199
- Rennie, K. M. (1997). Exploratory and confirmatory rotation strategies in exploratory factor analysis. Paper Presented At The Annual Meeting Of The Southwest Educational Research Association (Austin, January).
- Scherer, K. R. (1988). *Criteria for emotion-antecedent appraisal: A review*. In Y Hamilton, G. H.
- Schore, J. R., & Schore, A. (2008). Modern attachment theory: the central role of affect regulation in development and treatment. *Clin. Soc. Work J. 36*, 9–20. doi: 10.1007/s10615-007-0111-7

- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., & Uysal, A. (2005). Yetişkin Bağlanma Boyutları İçin Yeni Bir Ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk Örnekleminde Psikometrik Açısından Değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8, 1-11.
- Seven, S. (2006). *Altı yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyleri ile bağlanma durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Seven, S., & Güngör Aytar, A. (2010). "Tamamlanmamış oyuncak bebek ailesi hikayeleri ölçeği"nin Türk çocuklarına uyarlanması. [Adaptation of the incomplete story of the toy family to the Turkish children]". *Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(1), 489-513.
- Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attach. Human Develop.*, 4, 133-161. doi: 10.1080/14616730210154171
- Simpson, J. A., Rholes, W. S., Campbell, L., & Wilson, C. (2003). Changes in attachment orientations across the transition to parenthood. *Journal of Experimental Social Psychology*, 39(4), 317-331. doi:10.1016/S0022-1031(03)00030-1
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stillerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürel arası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21, 1-22.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2014). *Using Multivariate Statistics* (5th ed.). New York: Allyn and Bacon.
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53-55.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2014). *Using Multivariate Statistics* (5th ed.). New York: Allyn and Bacon.
- Thompson, R. A. (2016). *Early attachment and later development: Reframing the questions*. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment, third edition: Theory, research, and clinical applications*. (pp. 330 - 348). New York, NY: Guilford.
- Tüfekçi, N., & Tüfekçi, K. (2006). Bankacılık Sektöründe Farklı Olma Üstünlüğünün ve Müşteri Sadakatinin Yarattığı Değer: Isparta İlinde Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 170-183.
- Türköz, Y. (2007). *Okul öncesi çocuklarda bağlanma örüntüsünün kişilerarası problem çözme ve açık bellek süreçlerine etkisi*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluç, S. (2005). *Okul öncesi çocuklarda benliğe ilişkin inançlar, kişilerarası şemalar ve bağlanma ilişkisinin temsilleri arasındaki ilişki: Ebeveynlerin kişilerarası şemalarının ve bağlanma modellerinin etkisi*. (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluç, S., & Öktem, F. (2009). Okul öncesi çocuklarda güvenli yer senaryolarının değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 69-83.
- Vallance, D. D. (2004). Using theory and research on controlling attachments to inform the clinical assessment of preschool children. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 9, 227-240.
- Van Ijzendoorn M.H., Schuengel C., & Bakermans-Kranenburg, M.J. (1999). Disorganized attachment in early childhood: Meta-analysis of precursors, concomitants, and sequelae. *Dev Psychopathol*, 11(2), 225-249.

- Wimmer, J. S., Vonk, M. E., & Bordnick, P. (2009). A preliminary investigation of the effectiveness of attachment therapy for adopted children with reactive attachment disorder. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 26, 351–360
- Wissink, I. B., Colonna, C., Stams, G. J. J. M., Hove, M., Asscher, J. J., Noom, M. J., Polderman N., Kellaert-Knol, M. G. (2016). Validity and Reliability of the Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI) 2–5 Years. *Child Ind Res*, 9, 533–550 DOI 10.1007/s12187-015-9322-6
- Yurdagül, H. (2005). Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği için Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması. XIV. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* (28–30 Eylül 2005, Denizli), Kongre Kitabı, s:1-6.
- Zeanah, C. H., Smyke, A. T., & Koga, S. (2005). The Bucharest Early Intervention Project: Attachment and disorders of attachment. Paper presented at the biennial meeting of the Society for Research in Child Development, Atlanta, GA.